

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

На здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувач другого

(магістерського) рівня вищої освіти

Студентка 111-М групи

Спеціальності 013 Початкова освіта

Освітньо-професійної (наукової)

Програми Початкова освіта

Рихлова Інна Геннадіївна

Керівник: к. пед. н., доц. Денисенко В.В.

Рецензент: директорка Херсонської

гімназії №16 з вивченням мов

національних меншин Херсонської

міської ради Головченко К.А.

Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІМІДЖОЛОГІЇ

1.1. Аналіз основних категорій дослідження

1.2. Характеристика професійно-педагогічного іміджу вчителя початкової школи

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

2.1. Обґрунтування психолого-педагогічних умов формування професійного іміджу студентів педагогічного факультету

2.2. Експериментальне дослідження формування професійного іміджу майбутнього вчителя початкової школи

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток А. Ключ до тесту «Ваш стиль спілкування»

Додаток Б. Кодекс академічної доброчесності

ВСТУП

Активні економічні, культурні та освітні зміни в Україні, які безперечно мають місце бути у сучасному суспільстві, висувають нові вимоги до українського педагога, в тому числі й до його професіоналізму та рівня його педагогічної культури. Психолого-педагогічна наука повертається до особистості вчителя, як до центру суспільної системи, обґрунтовує значущість та розвиток людського індивіду, як головну основу розвитку сучасного суспільства. Тому велике значення зараз надається професійній підготовці фахівців, їх всебічному розвитку та вмінню адаптуватися, бути готовим до інновацій, до творчого пошуку та переосмислення ідей та їх реалізації у процесі практичної діяльності.

Одним із пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку вищої освіти, як зазначено в Національній доктрині розвитку освіти в Україні, є підготовка кваліфікованих кадрів, здатних до гнучкості, мобільності в своїй роботі, які з легкістю володіють та впроваджують в освітньо-виховний процес інформаційно-комунікаційні технології, створюють авторські методики та є конкурентоспроможними на ринку праці. Розв'язати ці поставлені задачі може лише нова генерація викладачів, що є справжніми професіоналами своєї справи, які покликані розвивати здібності, проявляти таланти та формувати в кожному своєму учневі всебічно розвинену творчу особистість, справжнього патріота та носія цінностей нового покоління.

Зважаючи на вищезначене, важливим завданням безперервної педагогічної освіти є розвиток особистісних потенційних характеристик педагога, постійне осмислення та вдосконалення ним власного «Я». За таких умов виникає не менш гостра необхідність формування нового образу та стилю, що в свою чергу веде до розв'язання проблеми іміджу і викликає потребу в його вивченні.

Необхідність аналізу іміджу вчителя з різних сторін дасть можливість створити цілісний образ педагога, який складається з багатьох характеристик: поведінки, характеру, зовнішніх рис, міміки, жестів, особистого стилю тощо.

Педагог сам формує певний імідж-образ через який при взаємодії з учнями, батьками, колегами, транслює власну творчість, неперевершеність, свої яскраві риси та внутрішній світ викладача.

Індивідуальний та особистісний імідж сучасного українського педагога є малодослідженим. Питання іміджу в своїх наукових працях піднімали: Горчкова В.Г., Гузій Н.В., Гуревич П.С., Шепель М.В., Мітіна Л.М., Подоляк Л.Г., Рудницька О.П., Сагач Г.М., та інші, але й досі не було розроблено єдиної системи роботи з формування педагогічного іміджу у майбутніх педагогів початкової школи.

Це явище є безперечно цікавим для педагогіки вищої школи на тлі нових вимог, які висуваються до українського педагога. Тому виникає необхідність в аналізі іміджу сучасного педагога, пошуку механізмів його створення та головних компонентів без чого його не може існувати.

Метою магістерського дослідження є визначення психолого-педагогічних умов формування індивідуального іміджу педагога початкової школи, вивчення його структури і внутрішньої взаємозалежності окремих факторів.

Для досягнення вищезазначеної мети були поставлені такі **завдання:**

- проведення аналізу основних категорій педагогічного іміджу;
- опис професійно-педагогічного іміджу вчителя початкової школи;
- обґрунтування психолого-педагогічних умов формування професійного іміджу у студентів педагогічного факультету;
- підбір методик дослідження формування професійного іміджу майбутнього вчителя початкової школи.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес формування професійного іміджу майбутнього вчителя початкової школи в умовах вивчення дисциплін педагогічного циклу у закладах вищої освіти (ЗВО).

Предметом дослідження є психолого-педагогічні умови формування професійного іміджу педагога початкової школи.

У ході магістерського дослідження було визначено гіпотезу, яка, в свою чергу, має такі припущення про психолого-педагогічні умови формування професійного іміджу студентів педагогічного факультету:

1) урахування впливу індивідуальних психічних особливостей майбутніх педагогів, в разі розгляду їх зі сторони особистісно-діяльнісного підходу;

2) цілеспрямований розвиток майбутнього вчителя методом використання навчальних, комунікативних, консультативних та тренінгових форм роботи із особою;

3) оволодіння професійно-педагогічними знаннями, вміннями, навичками та компетентностями в умовах вивчення дисциплін педагогічного циклу та під час проходження виробничої педагогічної практики

Наукова новизна магістерського дослідження складає розширення наукових знань про специфічні фактори впливу на формування професійного іміджу сучасного вчителя початкової школи; науковому обґрунтуванні психолого-педагогічних умов у досліджуваній роботі особистісно-діяльнісного підходу до формування професійного іміджу майбутнього педагога в умовах ЗВО.

Практичне значення магістерського дослідження становить розробка факторів формування професійного іміджу сучасного українського вчителя початкової школи та впровадження психолого-педагогічних умов у практику викладання дисциплін педагогічного циклу. Такі напрацювання можуть бути корисними під час професійної діяльності в школах вчителями початкової ланки, а також педагогами-організаторами виховної роботи в своїй професійній діяльності.

Методи магістерського дослідження складаються із методу теоретичного аналізу публіцистичних, наукових та інтернет джерел; методу кількісно-якісної обробки одержаних даних; методів дослідження розвитку психіки особистості; системно-структурного методу; методу вивчення професійної роботи та професійної підготовленості педагога.

Апробація магістерського дослідження відбувалась під час виступів з доповіддю на студентській конференції кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти «Актуальні проблеми початкової освіти» (ХДУ, 2021); за матеріалами дослідження опубліковано тези «Історико-теоретичні засади професійної іміджології» у збірці «Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи» (м. Івано-Франківськ).

Експериментальна база дослідження. У ході експерименту брали участь студенти педагогічного факультету Херсонського державного університету та вчителі початкової школи Вишнівського академічного ліцею №1.

Структура дослідження. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІМІДЖОЛОГІЇ

1.1. Аналіз основних категорій дослідження

На сьогоднішній день, сучасна система освіти має відповідати високим вимогам суспільства до особистості вчителя. Стає зрозуміло, що досягнення будь яких цілей сучасної освіти, значною мірою залежить від особистого професійного потенціалу педагога та його професійною культурою. Адже головною характеристикою реалізації майбутнього вчителя є його професійна свідомість та образ, який має окреслювати високий статус педагогічної професії. Проблема формування іміджу є однією з найактуальніших у сучасній педагогіці. Кожна людина, будучи педагогом, юристом чи артистом, створює свій власний та неповторний образ. Іншими словами його можна назвати іміджем.

Імідж (від англ. image – образ) – це сукупність уявлення в тому, яким повинен бути індивід відповідно за своїм статусом. Непослідовність ідентичності є викликом суспільству, це протистояння суспільства самому собі, і це руйнівню впливає на психологію людини, яка є соціальною [8, с. 34].

Побудова іміджу, логічне продумування деталей свого образу, має давати людині психологічну гармонію. Під іміджем педагога ми розглядаємо не лише, візуальний образ, зовнішність, а й його спосіб мислення, дії, поведінку тощо. У цьому контексті слово «імідж» набуває широкого – як цілісне уявлення про людину. Це означає, що поняття «імідж» можна трактувати як те, як оточуючі сприймають особистість, та те як вони її оцінюють. Образ — це думка, судження, що виражає оцінку чогось, ставлення до чогось, погляд на щось. Кожен з нас щодня створює певний образ. Образ свого луку на день, образ того як буде виглядати приготована вами їжа, так і люди уявляють собі образ педагога. Кожен з нас в своїй голові може представити одяг, тон, манери того чи іншого вчителя. Імідж – цілеспрямовано сформований образ (особи, явища, об'єкта), який виділяє певні цінні характеристики і призначений для емоційного та психологічного впливу на когось з метою просування, реклами тощо.[2, с. 34].

«Імідж – це механізм оптимізації професійної соціалізації особистості. Він забезпечує необхідну автентичність, адаптивність, ефективну соціалізацію та оптимальний розвиток для всієї теми професійної діяльності. Він дає змогу найкраще ідентифікувати себе, ефективно та результативно Цілеспрямована організація соціальної простори для забезпечення мотивації до розвитку особистості» [3, с. 293].

Виходячи з вищезазначеного виділимо його основні складові педагогічного іміджу. Найважливішими є: зовнішній вигляд, адже він сприймається в першу чергу; використання вербальної та невербальної комунікації; професійна внутрішня колаборація спрямована на становлення і пошук свого - внутрішнього «Я». Зовнішній вигляд допомагає вчителям привернути увагу до себе, показати свій внутрішній світ та створити позитивний образ себе як не тільки доброї, позитивної людини, а й чудового педагога. Поява вчителя неодмінно викличе любов учнів і дорослих. Але як зробити так, щоб не втратити у поглядах і думках інших свій вагомий авторитет. Для цього у образі педагога повинно гармонійно поєднуватися багатий внутрішній світ, любов до дітей і турбота про них. Слід пам'ятати, що для свої учнів ви будете взірцем і вони будуть намагатися вас копіювати, захочуть перейняти стиль улюбленого вчителя, міміку та жести. Одним із головних правил вчителя яке існує дуже давно це : одягатися добре означає поважати інших.

Певні вимоги до зовнішнього вигляду вчителя, допомагають педагогові підвищити свій статус та підкреслити свій професійний рівень. Правильно сформувавши свій імідж, педагог вже буде на шляху до успіху. Але слід пам'ятати, що модний одяг не замінить професійних якостей, а тільки допоможе їх підкреслити. Щоб завжди виглядати доречно слід дотримуватися деяких простих порад . Одягати все краще одразу- ознака поганого смаку, тому слід звертати увагу на комбінування речей у своєму образі. Можна носити ті самі класичні костюми, але додавши яскраві аксесуари ваш зовнішній вигляд

заграє новими барвами. Справжній педагог не буде використовувати одяг, щоб підкреслити свою зовнішність, він проявить свою винахідливість, професійні здібності, але також не забуде акуратність і витонченість образу [4, с. 5].

Вербальна і невербальна комунікація є важливою частиною образів. Те як вчитель говорить, яку міміку та жести при цьому використовує, як сидить, стоїть чи ходить, це все складає загальну картину образу. Щоб підвищити свій професіоналізм, вчителі повинні продумувати всі деталі, і заздалегідь думати, як продемонструвати свої здібності та таланти в найбільш вигідному світлі. Більшість дослідників погоджуються, що вербальні канали слугують для передачі інформації, тоді як невербальні канали використовуються для «обговорення» міжособистісних стосунків, а в деяких випадках використовуються замість вербальної інформації. Невербальне спілкування є цінним, оскільки воно часто проявляється несвідомо і мимовільно через наші підсвідомі імпульси. Тому нездатність імітувати ці імпульси змушує нас довіряти йому більше, ніж вербальне спілкування. Професійна внутрішня інтеграція – внутрішнє «Я» вважається домінантним елементом педагогічного іміджу, оскільки здібність подобатися, викликати прихильність до себе інших людей є необхідною якістю в професійному спілкуванні [2, с. 35].

Внутрішній образ – це культура вчителя, це його емоційний стан, спектр почуттів які він проживає серед свого оточення. Уява, фантазія, харизма, рішучість, спонтанність, проблемне та асоціативне бачення, творчий запал.

Зовнішній образ – це неповторна форма вираження ставлення до матеріалу, це передача емоційного ставлення до дійсності, і це здатність самопрезентації, яка виводить учнів на рівень гри та вміло розділяє весь клас у етапи [3, с. 301].

Особистісний імідж — це образ, сформований завдяки внутрішнім якостям та особливим особистісним характеристикам людини. Він поділяється на позитивний і негативний. Американський вчений К. Роджерс вважає, що ефективно взаємодіяти можуть лише вчителі з позитивною Я-концепцією, з

відчуттям власної значущості, гнучкістю мислення, впевненістю у своїх силах, креативно займаючись викладацькою діяльністю та позитивно на всіх, включаючи своїх учнів. Такого педагога не здолають життєві труднощі, він готовий до будь-яких змін, відчуває себе важливим компонентом та усвідомлює всю значущість своєї професії. Під час навчального процесу використовує свою компетентність, емпатію, чуйність, емоційну врівноваженість, радість і впевненість у собі. Такі педагоги часто стійкі до професійної деформації, емоційного, інтелектуального, фізичного виснаження, вигорання, викликають у учнів бажання поваги та наслідування [5, с. 66].

Професійний імідж - імідж людини, що визначається професійними характеристиками, має як позитивні, так і негативні сторони. Практика показує, що особистий імідж важливіший за професійний. Якщо розглядати, які інструменти потрібні для створення вдалого профілю вчителя, то слід зазначити, що головну увагу треба звернути на те, що формування іміджу є лише доповненням до навчання, а не заміною його. Починати створювати свій імідж треба ще задовго до початку професійної педагогічної діяльності. Найважливішими в створенні професійного іміджу є професійна компетентність ерудиція, творчий запал та натхнення вчителя.

Отже, поняття «іміджу» увійшло до нашого словника вже доволі давно. Але з часом і світовим прогресом, це поняття стало набувати більшої значущості. Адже імідж може бути всюди, і мати безліч проявів. У нашій роботі ми будемо досліджувати саме професійно-педагогічний імідж, так як він має свою специфіку і унікальність.

1.2. Характеристика професійно-педагогічного іміджу вчителя початкової школи

На сьогоднішній день успіх педагогічної діяльності залежить від дотримання вчителем всіх поставлених вимог, які до нього висуваються. Вчителі, як і всі інші, повинні контролювати свої емоції, не показувати свій характер, та не перекладати свої особисті проблеми, на спілкування зі своїми учнями, вміти вміло знайти вихід з будь-якою ситуації, та стати справжнім прикладом для наслідування.

Професійна компетентність вчителя є основним інструментом особистості експерта, а отже, і його іміджу. Як слушно зауважив психолог А. Марков: «Підвищення професійної компетентності вчителів 10 ускладнюється рядом обставин. З одного боку, попит на психологічні знання з боку сучасних педагогів може бути високим, але практичної підтримки немає, тому найдоступніші дослідження та рекомендації навчальні заклади не потребують. З іншого боку, загальна концепція роботи вчителя ще не сформована, що може лежати в основі показників результативності». Професійні здібності вчителя також безпосередньо залежать від рівня його професійних знань і навичок, психології та якості викладання. Всі ці елементи створюють загальну ідеальну картину професійної компетентності, яка допомагає вчителю у вирішенні його професійних задач.

Педагогічна діяльність – це професійна діяльність вчителя, в якій він вирішує навчальні та виховні завдання за допомогою різних компонентів загального навчального процесу. Професійна компетентність вчителя полягає в тому, що він не опускає загальних навчальних завдань і може вміло конкретизувати їх відповідно до ситуації. Крім того, вчителі сьогодення, які є наставниками та модераторами, сприяють не лише повноцінному різнобічному навчанню а й виступають особистим психологом своїх учнів. В цьому і визначається професіоналізм вчителя, адже він одночасно вирішує декілька аспектів розвитку, протягом усього періоду навчання. В цьому і специфіка та складність професії, адже при постановці навчальних завдань достатньо знати, як викладати предмет, а при формулюванні розвивальних і виховних завдань –

потрібно вміти оперувати, підбирати та використовувати різноманітні методи, форми та засоби навчання та впливу на особистість.

Вчителеві потрібно розвивати у своїх учнів, потік конструктивних роздумів, які будуть підіймати продуктивність навчального процесу вгору. Навчальна рефлексія — це самостійне звернення вчителя до самоаналізу. Вчителю необхідно використовувати педагогічне мислення та інтуїцію, щоб виявити приховані в процесі викладацькі властивості. Під імпровізацією навчання ми розуміємо збіг пошуку несподіваного рішення та його негайного процесу впровадження, створення та застосування з мінімальними порушеннями для них. Роль правильно організованого навчального спілкування особливо важлива, оскільки атмосферу для спілкування з учнями створює вчитель .[6, с. 106]

Одні лише професійні навички не забезпечать вам роботу чи підвищення по службі, стверджує американська дослідниця іміджу Ліліан Браун. Для цього потрібно залучити людей, з якими ви працюєте, а значить, потрібно створити правильний імідж. Вважається, що люди будуть судити нас за тим, як ми виглядаємо, яке враження справляємо в перші п'ять секунд розмови. Саме такі риси особистості, як зовнішність, голос і вміння брати участь у розмові, відіграють вирішальну роль у вашій кар'єрі та житті [7, с. 83]. Однак робота по формуванню іміджу ділової людини не обмежується формуванням зовнішнього образу, який маскує справжню природу людини. Через внутрішній склад особистості зовнішність — це лише 12 стиль. Перший аспект (етап) формування іміджу — це рівень самооцінки людини, який значною мірою визначає її поведінку. Низька самооцінка сковує людину, висока - не дозволяє об'єктивно оцінити ситуацію і себе.

Можемо визначити основні компоненти іміджу ділової людини:

- самооцінка особистості;
- моральні цінності особистості;
- рівень психологічної культури;

- етика та психологія ділового спілкування;
- діловий етикет і протокол;
- тактика спілкування (уміла орієнтація в конкретній ситуації, володіння механізмами психологічної дії і т. д.);
- зовнішній вигляд (одяг, аксесуари до одягу; постава і хода). Виділяють зовнішні та внутрішні чинники формування іміджу.

Зовнішні чинники іміджу:

- зовнішній вигляд: одяг, аксесуари до одягу, зачіска, макіяж;
- гарні манери: належні жести, пози, постава, хода;
- виразність міміки та вміння нею керувати;
- вміння використовувати простір для спілкування тощо.

Внутрішні (психологічні) чинники іміджу:

- мистецтво подібатися людям;
- вміння правильно спілкуватися;
- наявність необхідних для позитивного іміджу якостей особистості;
- вміння розуміти людей та впливати на них тощо.

Внутрішні (етичні) чинники іміджу:

- чесність;
- порядність;
- повага до підлеглих, партнерів;
- вірність даному слову;
- здатність ефективно взаємодіяти згідно з діючим законодавством,

встановленими правилами і традиціями тощо.

Людей, які працюють над створенням образів, називають іміджмейкерами. У нашій країні, на даний час такий вид діяльності не дуже актуальний.

Отже, в якійсь мірі кожен вчитель повинен бути іміджмейкером. Він повинен вміти правильно підбирати образи та мати перед собою уявлення про те, як має виглядати представник його професії. [8, с. 133].

На імідж педагогів у навчальних закладах можуть впливати безліч чинників: здібності та таланти вчителя, потреби освітніх завдань, особливості роботи та задоволеність учасників навчально-виховного процесу. Дивлячись на це все, можемо зазначити що формування образу педагога, процес доволі складний, який потребує постійного контролю та свідомого підходу в реалізації.

Формування образу педагога починається з першого враження, створюваного особливостями стилю одягу, міміки, жестів, мови. Зовнішні характеристики повинні підкріплюватися внутрішніми особистісними якостями: загальною ерудованістю, життєвими цілями та установками, ставленням до оточуючих людей і подій, що відбуваються. Імідж обумовлює самореалізацію особистості: для педагога він служить індикатором визнання з боку суспільства, оцінки та ставлення оточуючих. Етапи управління формуванням іміджу педагога включають: -вивчення громадської думки про професію, уточнення переваг споживачів освітніх послуг (адміністрація, студенти, батьки); - трансляція позитивного образу педагога, підтримка позитивно забарвлених, емоційно привабливих компонентів іміджу. Тому професійний імідж є важливою здатністю кожного педагога, і це результат самопізнання та саморозвитку. Професійно значущі особистісні якості вчителя, що характеризують інтелектуальну та емоційно-вольову сфери особистості, суттєво впливають на результати професійної діяльності. Професійний імідж є інструментом педагогічного впливу та умовою успішності професійної діяльності [23, с. 68].

За критеріями змісту імідж відповідає конкретній ситуації конкретної діяльності та психологічним особливостям її формування, В. Ісаченко підбирає образ керівника та його колективу, імідж організації, імідж керівника.

політичний, імідж території (країни, області, міста), імідж ідеї, імідж проекту, професійний іміджевий експерт, особистий імідж [24, с. 7]. Дана класифікація носить загальний характер, оскільки включає різні критерії формування зображення. Такий широкий погляд на типологію зображень не є рідкістю серед науковців, а складені типології зображень представлені у вигляді різних варіантів, а саме:

особистісний (позитивний, або негативний образ людини, зумовлений його внутрішніми якостями і індивідуальними властивостями) та професійний (образ фахівця детермінований професійними характеристиками);

за кінцевим результатом розглядають ефективний та неефективний;

за функціями – особистий, товарний, груповий;

вербальний, кінетичний, габітарний, середовищний (О. Панасюк) [25, с. 93];

груповий, професійний, ситуативний, середовищний, регіональний, віковий, демографічний (В. Шепель) [26, с. 186].

Інші автори, висвітлюючи питання збалансованості іміджу і його образу, характеризують імідж за такими чинниками: відповідно до функціонування:

дзеркальний (образ, властивий уявленню про себе, який на перше місце висуває позитивні риси при мінімальному врахуванні думки з боку інших), бажаний (образ, до якого необхідно прагнути), необхідний (образ, який вимагає певна професія),

реальний (образ, який відображає певні характеристики),

ідеальний (ідеальна точка зору на суб'єкт, що розглядається);

створений (образ, що утворився після проведення іміджмейкерської компанії),

корпоративний (образ організації загалом, який містить інформацію про її репутацію, успіхи, стабільність),

□ поточний імідж (варіант адекватного образу, характерного для погляду з боку інших),

□ множинний (образ, створений за наявності низки незалежних структур замість єдиної корпорації) (F. Gefkins) [27, р. 46];

□ харизматичний, міфологічний (Г. Почепцов) [28, с. 24];

Відповідно до суб'єкта подачі іміджу є:

□ самоімідж (відображає наявний у людини стан самоповаги, демонструє особисті ідеали, контроль поведінки),

□ імідж, який подається, імідж, який сприймається [29, с. 122];

А. Коханенко наводить іншу типологію іміджу, а саме:

за призначенням особистості:

- самопідвищуючий (орієнтований на поліпшення самовідчуття, настрою і самопочуття, на підвищення самооцінки і впевненості);

- самостверджуючий (орієнтований на підвищення соціального статусу та затвердження в соціальному середовищі, відповідність ідеалам престижної групи, успіх і прийняття в групу);

- цільовий (орієнтований на досягнення конкретних комерційних і професійних цілей, для перемоги в умовах конкуренції);

- відповідно до засобів прояву вербальний (образ, створений манерою висловлення, словниковим запасом та вербальним інтелектом);

- кінетичний (невербальний) образ, створений поведінкою, жестами, фізіогномікою, візуальний (образ, створений зовнішністю, манерою одягу гардеробом, колористикою) [30, с. 51].

За ствердженням В. Денисенко: «Особистість студента, що навчається, привласнює знання своєю пізнавальною діяльністю. Передача знань, опосередковуючись власною діяльністю індивіда, формує його психічні, особистісні та професійні якості» [11, с. 334].

Таким чином, можна визначити вплив багатьох факторів на формування професійно-педагогічного іміджу майбутнього вчителя початкової школи.

**РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

2.1. Обґрунтування психолого-педагогічних умов формування професійного іміджу студентів педагогічного факультету

Професійно-педагогічний імідж складається з багатьох елементів, тому ми провели декілька різних діагностик, на виявлення стилю, поведінки, характеру спілкування, якості майбутнього вчителя початкової школи тощо. У процесі дослідження було опрацьовано низку методик, які допомагають визначити індивідуальний стиль професійного спілкування, визначення рис та якостей, що дозволяють сформувати імідж майбутнього вчителя.

Експериментальна діагностична робота проводилась зі здобувачами рівня вищої освіти «Магістр» на педагогічному факультеті Херсонського державного університету, а також в експерименті брали участь досвідчені вчителі-практики (Вишнівського академічного ліцею №1)

Методика 1 -Тест: «Ваш стиль спілкування»

1. Чи схильні Ви шукати шляхи примирення після чергового службового конфлікту?

- а) Завжди;
- б) іноді;
- в) ніколи.

2. Як Ви поведетеся у критичній ситуації?

- а) Внутрішньо-обурюєтеся;
- б) зберігаєте повний спокій;
- в) втрачаєте самовладання.

3. Яким вважають Вас колеги?

- а) Самовпевненим і заздрисним;
- б) доброзичливим;
- в) спокійним і незалежним.

4. Як відреагуєте, якщо Вам запропонують відповідальну посаду?

- а) Приймете її з деяким неспокоєм;
- б) погодитися не вагаючись;

в) відмовитися від неї заради власного спокою.

5. **Як Ви поведетеся, якщо хтось із колег без дозволу візьме з Вашого столу аркуш паперу?**

а) Обурюватиметеся;

б) змусите повернути;

в) запитаете, чи не потрібно йому ще чогось.

6. **Якими словами Ви зустрінете чоловіка, якщо він повернувся з роботи пізніше звичайного?**

а) «Що тебе так затримало?»;

б) «Де ти знаходишся допізна?»;

в) «Я вже почала хвилюватися».

7. **Як Ви поводитися, коли йдете по тротуару в людних місцях?**

а) Намагаєтеся пропустити тих людей, які йдуть на зустріч;

б) Ви над цим не хочете замислюватися, вам все одно;

в) нехай люди пропускають Вас, а не Ви повинні пропустити їх.

8. **Якими Ви вважаєте свої погляди на життя?**

а) Збалансованими;

б) легковажними;

в) украй жорстокими.

9. **Що Ви зробите, якщо справа не ладнається?**

а) Спробуєте звинувачувати іншого;

б) змиритеся;

в) станете надалі обережнішим.

10. **Як Ви реагуєте на фейлетон про випадки розбещеності серед сучасної молоді?**

а) «Час вже молоді заборонити такі розваги»;

б) «Необхідно створити їм можливість організовано і культурно відпочивати»;

в) «Чого ми з нею марнуємо час?».

11. Що Ви відчуваєте коли посада, яку Ви хотіли обійняти дісталась іншому?

а) «Навіщо тільки я на це нерви витрачала?»;

б) «Вочевидь, ця людина начальникові приємніша»;

в) «Можливо, мені це вдасться іншим разом».

12. Які почуття Ви переживаєте коли переглядаєте страшний фільм?

а) Страх;

б) нудьгу;

в) щире задоволення.

13. Як Ви поводитиметесь, якщо запізнились на важливі збори через дорожню пробку або щось інше?

а) Нервуєте під час зборів;

б) Спробуєте викликати поблажливість;

в) засмутитесь.

14. Як Ви ставитися до своїх спортивних успіхів?

а) Обов'язково намагаєтесь виграти;

б) Цінуєте задоволення почуватися молодим;

в) дуже сердитесь, якщо програєте.

15. Як Ви поведетеся, якщо Вас погано обслужили в ресторані (кафе)?

а) Стерпите, уникаючи скандалу;

б) викличете офіціанта і зробите йому зауваження;

в) вирушите скаржитися до директора ресторану (кафе).

16. Як Ви поводитиметесь, якщо вашу дитину образили в школі (садочку)?

а) Поговорите з учителем (вихователем);

б) влаштовуєте скандал батькам кривдника;

в) порадите дитині дати відсіч.

17. Яка Ви людина?

- а) Звичайна;
- б) самовпевнена;
- в) наполеглива.

18. Щоб Ви сказали підлеглому, з яким зіткнулись в дверях?

- а) «Пробачне, це моя провина!»;
- б) «Нічого, дурниці!»;
- в) «Уважніше Ви не можете бути?!».

19. Ваша реакція на статтю в газеті про хуліганство серед молоді:

- а) «Коли ж нарешті будуть взяті конкретні заходи?»;
- б) «Слід було б ввести суворіші покарання!»;
- в) «Не можна ж у всьому звинувачувати молодь, винні й вихователі!».

20. Яка тварина Вам симпатичніша?

- а) Тигр;
- б) домашня кішка;
- в) ведмідь.

Інтерпретація результатів тестування

В даній методиці брали участь 8 вчителів, які працюють з дітьми молодшого шкільного віку. І ось які результати ми отримали:

4 вчителя отримало результат в 35 балів. Це вказує на помірну агресивність. Такого педагога супроводжує успіх у житті, оскільки у нього є достатньо здорового честолюбства. До критики вони ставляться доброзичливо, якщо вона ділова і без претензій.

1 вчитель отримав результат в 45 балів. Це вказує на надмірну агресивність та невірноваженість, нерідко буваєте надмірно жорстокі до решти людей. Досягаючи успіхів у якійсь галузі, може пожертвувати інтересами оточуючих. До критики ставиться подвійно: критику «зверху» сприймає позитивно, а критику знизу сприймає хворобливо, інколи недбало.

3 вчителя отримали результат 24 бали. Що говорить про надмірну миролюбність, що обумовлена недостатньою впевненістю у власних силах і можливостях. Більшої впевненості вам не завадить.

Методика визначення професіональних якостей особистості вчителя.

I. Виберіть 10 з 30 особистісних якостей учителя, що ускладнюють формування педагогічно доцільних взаємин зі школярами.

1. Запальність.
2. Прямолінійність.
3. Квапливість.
4. Різкість.
5. Себелюбність.
6. Упертість.
7. Уразливість.
13. Безпам'ятність.
14. Нерішучість.
15. Упередженість.
16. Причепливість.
17. Безтактність.
18. Брехливість.
19. Безпринципність.
20. Лукавство.
21. Нещирість.
22. Дратівливість.
23. Благодушність.
24. Амбіційність..
25. Злостивість.
26. Агресивність.
27. Байдужість.

28. Злопам'ятство.

29. Удавання.

30. Підозрілість

Відберіть 10 з 30 особистісних якостей учителя, які мають вирішальне значення в подоланні педагогічних конфліктів.

1. Справедливість.

2. Терпимість.

3. Тактовність.

4. Відповідальність.

5. Оптимізм.

6. Принциповість.

7. Вимогливість до себе.

8. Вимогливість до дитини.

9. Самоповага.

10. Повага особистості дитини.

11. Доброзичливість.

12. Емоційність.

13. Самовладання.

14. Урівноваженість

15. Упевненість у собі.

16. Ініціативність.

17. Імпровізаційність.

18. Рішучість.

19. Доброзичливість.

20. Терплячість.

21. Артистизм.

22. Емпатійність.

23. Цілеспрямованість.

24. Любов до дітей.

25. Акуратність.
26. Енергійність.
27. Великодушність.
28. Альтруїзм.
29. Демократичність.
30. Діловитість.

Дана методика показала, що в вчителя є чітке розуміння того які його риси характеру можуть псувати стосунки з учнями та навпаки. Також виявом професіоналізму вчителів є те, що вони не бояться визнавати та проговорювати свої недоліки одне одному, що в подальшому буде йти на користь в їх педагогічній праці.

Методика: « Вплив стилю одягу на навчальний процес в початковій школі»

В даному експерименті брало участь 2 досвідчених педагога. Нашою задачею було, дослідити як стиль, одяг, вчителя впливає на загальний настрій та продуктивність учнівського колективу.

Вчитель 1: Впродовж тижня одягала, діловий одяг в темних відтінках, без жодних аксесуарів, хоча до цього носила доволі яскравий одяг.

Учитель: « Учні спочатку були здивовані та насторожені, так як я рідко ношу темний одяг. На мою думку вони весь день чекали від мене якогось зауваження, чи думали що я буду за щось їх сварити. Загальний настрій класу був помітно похмурим. На другий день діти вже наче почали звикати, але були все ж такими серйозними. Єдиний плюс який я помітила це те, що вони виглядали зібраними і уважнішими, можливо через те що виглядала грізно. В п'ятницю на останній день експерименту, я одягнула звичний одяг, чорні брюки рожевий светр, та яскраві туфлі, і дітки наче розцвіли. Я їх впізнала, активність зросла, вони стали такими ж бешкетниками.

Я б ніколи не могла подумати що зовнішній вигляд, одяг, так різко може

змінити емоційний стан дітей. Тому в подальшому я буду приділяти більше увагу своєму зовнішньому вигляду, та можливо навіть зміню свій стиль».

Вчитель 2 : Впродовж тижня одягала яскраві речі які їй були зовсім не притаманні так, як її повсякденний одяг це строгі, ділові костюми.

Учитель: « Я була просто шокована, я не впізнавала своїх дітей, звичайно бачила шок на їх обличчях, бо вони не звикли до такого мого стилю. Але враження залишились приємні, дітки стали більш активно піднімати руки і давати відповіді, не боялися виходити до дошки, таке інколи бувало, і мене це здивувало. При виконанні самостійних завдань також показали відмінний результат, чи то тому так гарно засвоїли, чи то справді мій зовнішній вигляд дав їм якийсь спокій та натхнення на роботу. В останній день, діти вже звикли до мене нової, і вже не так з захопленням на мене дивились, але прослідковуючи статистику, гарні результати в навчанні та загалом настій класу і справді пішов вгору. Я звичайно знала що зовнішність вчителя впливає на діток, але не підозрювала що настільки, тому в подальшому буду ретельно підбирати одяг в своєму гардеробі і однозначно додам до нього більше фарб».

Отже, після діагностичного експерименту вчителі були вражені, ми які спостерігали за освітнім процесом також. Тому що, діти справді залежні від вигляду свого вчителя, від його голосу, міміки, жестів. Вони на стільки звикають до одного образу, що навіть незначні зміни їх здивували і активізували в кращу сторону.

Можемо зробити висновок, що кожен педагог має замислюватись, продумувати свій образ, починаючи з одягу і закінчуючи своєю поведінкою та манерами. Цілісний гармонійний стильних по педагогічному образ буде приносити гарні результати. Головне не забувати, що імідж це не лише про зовнішність, а й про внутрішнє «Я» педагога

2.2. Експериментальне дослідження формування професійного іміджу майбутнього учителя

У процесі формувального експерименту ми послідовно втілювали розроблену систему роботи, використовуючи для цього всі форми навчально-виховного процесу.

Ще під час навчання в ЗВО студентам, через аудиторні заняття, виховні години надавалася система знань з формування педагогічного іміджу. Важливе місце займають дисципліни педагогічного циклу.

Вміння проявити позитивні якості особистості та уміння подати себе, саме цьому навчають студентів-магістрантів ще на першому курсі. Закріплювати свої вміння вони мали змогу на педагогічній практиці. Під час цього етапу у здобувачів освіти прокидалися творчі здібності, бажання проектувати, перевтілюватися і ми могли пересвідчитись в цьому.

Під час навчання студенти вже отримали теоретичну, психологічну та педагогічну підготовку. Практика ж, ставить студента в реальні умови де він може проявити себе та перевірити свою готовність до педагогічної діяльності.

Наприклад, як стверджує В. В. Денисенко: «Використання засобів театральної педагогіки сприяє: формуванню моделі поведінки особистості молодшого школяра в суспільстві; залученню до загальнолюдських цінностей; ознайомленню з музикою, образотворчим мистецтвом, правилами етикету, культурою українською народу; розвитку емоційної сфери дитини» [12, с.64], - що означає наявність у майбутнього педагога відповідних професійно-педагогічних умінь та навичок ораторської майстерності, театралізації тощо.

Наша думка така, щоб студент створив свій власний неповторний образ, він має пройти декілька етапів.

1 етап: мотивація. Вивчення студентами ієрархії власних мотивів, підвищення рівня професійних знань, дало можливість розробити психолого-

педагогічні засоби впливу. Студент на даному етапі прогнозує та встановлює зв'язок власного іміджу з перебігом навчального процесу.

На основі експериментальних даних ми змогли встановити що саме є рушійною силою для зміни свого іміджу серед майбутніх вчителів початкової школи.

1. Бажання не втратити авторитет у викладачів;
2. Страх підвести свого наукового керівника;
3. Бажання підвищити свій авторитет серед студентів;
4. Бажання підвищити ефективність своєї роботи;
5. Задоволення особистої потреби, самовдосконалення, прояв творчого потенціалу;
6. Бажання утвердити новаторство (придумати якусь фішку в своєму образі, яка б відображала сучасного педагога).

2 етапом знаходження власного «Я» є натхнення, пошук чогось нового серед зірок, журналів, телепередач. Кожен вчитель хоче бути новатором будь чого, навіть якщо це буде що пов'язане зі стилем .

3 етапом є проектування образу. Після уявленого образу, майбутній педагог має відтворити його в реальності та продемонструвати на загальній аудиторії, тобто своєму колективу. Висновки робляться зазвичай через враження людей, а не свого відчуття що є не зовсім вірним.

Спираючись на наші дослідження та розповіді студентів (майбутніх вчителів) ми можемо окреслити портрет ідеального вчителя.

Тож яким має бути ідеальний вчитель на думку студентів-магістрантів:

зовнішні дані: педагог-наставник повинен мати привабливу зовнішність, почуття гумору, артистичність, бути акуратним, стежити за модою й обирати модний стиль одягу, володіти культурою мовлення, вміти користуватися виразними жестами й мімікою;

у відносинах з учнями педагог-наставник повинен виявляти емпатію, педагогічний такт, бути справедливим, порядним, об'єктивним,

доброзичливим, готовим надати педагогічну допомогу та моральну підтримку;

□ педагог-наставник повинен бути професіоналом у своїй справі, тобто володіти предметною та загальною ерудицією, бути здатним передавати знання, використовувати інноваційні технології у викладанні, креативно мислити і т. ін.;

□ вмотивованість на досягнення успіху в професійній, у тому числі і в наставницькій діяльності: настирливість у досягненні мети, захоплення роботою, переживання радості успіху, потреба винаходити нові прийоми роботи зі студентами.

Інше питання було таким: «Які зовнішні атрибути та якості, на Вашу думку, руйнують імідж вчителя початкової школи?» студентами надавалися також приблизно ідентичні відповіді, які за рейтинговою шкалою посіли такі позиції: □ професійно-моральна невідповідність соціальному статусу вчителя та порушення норм педагогічної етики, тобто коли педагог-наставник виявляє грубість і невихованість у спілкуванні з учнями, використовує їх у власних цілях, є злопам'ятним, уживає лихослів'я тощо;

□ формальне ставлення до учнів, тобто він виявляє байдужість, безпринципність, у нього відсутній інтерес до дітей та їхніх потреб;

□ професійна некомпетентність, він недостатньо володіє знаннями зі свого предмета і методики його викладання, не виявляє педагогічну майстерність та артистизм під час викладання, не враховує індивідуальних особливостей і потреб учнів, не має прагнення до саморозвитку і самовдосконалення;

□ у нього відсутній естетичний смак, що виявляється в одязі, зачісці, використанні косметики, зовнішньому обліку і т. ін.

На запитання: «Чи повинен педагог-наставник бути авторитетом і в чому це виявляється?» майбутні вчителі одноставно дали ствердну відповідь,

наголошуючи на тому, що педагог-наставник повинен бути взірцем для учнів, уміти наставляти їх на правильний шлях.

Отже, можемо сказати що портрет сучасного педагога наче дуже простий та зрозумілий, але в той же час складно створити той самий образ, набути ті самі уміння, які в подальшому будуть давати тобі звання ідеального педагога. Тому правильно формувати у студентів ще з перших курсів поняття про ці всі деталі. Саме для цього на педагогічному факультеті Херсонського державного університету існують такі дисципліни як: «Професійна іміджологія», «Педагогічна майстерність», саме на цих заняттях майбутні педагоги вже знайомляться та розуміють суть та вплив іміджу педагога на освітній процес в цілому, так як важливо створити своє неповторне педагогічне «Я».

ВИСНОВКИ

Дослідивши психолого-педагогічні умови формування професійного іміджу у майбутнього вчителя початкової школи ми дійшли таких висновків: поняття іміджу не має одного сталого визначення, різні педагоги трактують його по різному.

Так, наприклад, А. Ю. Панасюк вважає, що імідж: є по суті те ж, що і думка, і вбачає відмінність між відповідними термінами лише в граматичних правилах вживання відповідних слів у українській мові: «імідж» правильніше вживати у словосполученнях типу «імідж людини (політика, адвоката)». Нерідко імідж розглядають у загальному контексті з репутацією, зокрема, в розробках так званого репутаційного менеджменту, проте це не дає підстав для ототожнення іміджу та репутації. Зокрема, Ф. Буарі характеризує імідж як експресивну, виразну сторону образу, між тим як репутація (від лат. *Reputatio* – рахунок, числення) в українській мові означає «загальну думку, яка склалася про достоїнства чи недоліки кого-небудь або чого-небудь» [12. с. 66].

Створивши опис професійного іміджу вчителя початкової школи, визначили що імідж вчителя це не лише набір зовнішніх показників, а цілісний образ зовнішнього та внутрішнього «Я» педагога. Ідеальний імідж вчителя не створюється за один день, а є плідним результатом, та роботою над власними помилками. При створенні власного образу вчитель керується своєю внутрішньою енергією, та на її основі створює свій ідеальний образ.

На підставі експериментального аналізу було підтверджено гіпотезу магістерського дослідження і визначено психолого-педагогічні умови формування професійного іміджу майбутнього вчителя початкової освіти:

- 1) урахування впливу індивідуальних психічних особливостей майбутніх педагогів, в разі розгляду їх зі сторони особистісно-діяльнісного підходу;

2) цілеспрямований розвиток особистості студента методом використання навчальних, комунікативних, консультативних та тренінгових форм роботи у процесі навчання в закладі вищої освіти;

3) оволодіння здобувачами вищої освіти професійно-педагогічними знаннями, уміннями, навичками та компетентностями в умовах вивчення дисциплін педагогічного циклу, а саме освітньої компоненти «Професійна іміджологія» та формування педагогічного стилю спілкування під час проходження виробничої педагогічної практики в початковій школі.

Обґрунтувавши психолого-педагогічні умови формування професійного іміджу, ми дізналися, що імідж педагога відіграє значущу роль в навчально-виховному процесі. Підбір власного неповторного стилю, вирізняє кожного педагога. Одноголосно результати дослідження показали, що зовнішній вигляд педагога як позитивно так і негативно може впливати, на навчальні успіхи школярів.

Нами було проведено такі методики як: «Стиль спілкування педагога», «Професіоналізм особистості вчителя» та «Вплив стилю одягу на навчальний процес в початковій школі». Саме ці методики дали нам змогу вкотре довести про значимість та цілісність образу педагога під час навчальної діяльності.

Нами була розроблена методика дослідження формування професійного іміджу у майбутніх вчителів початкової школи, і ми дійшли висновку що: дуже доречним є вивчення освітньої компоненти «Професійна іміджологія» для студентів педагогічного факультету. Адже вони ще зі студентських років знають і готуються стати ідеальними педагогами. Вивчення та знання майбутніми вчителями початкової школи даного предмету дають їм змогу показувати дуже гарні результати на практиці.

Також студентами було створено образ ідеального педагога, і він на їхню думку має бути саме таким. Це людина яка повністю є компетентною в своїй справі, схильна до емпатії, має гарний смак та почуття гумору, легка у введенні діалогу, вміє підтримати та дати пораду, не використовує в своїй мові лайливих

слів та жаргонів. Щодо зовнішнього вигляду, то – це охайна зачіска та манікюр, стильний одяг, він не завжди має бути тільки чорним, чисте взуття, та спокійний макіяж. На нашу думку, саме така людина має отримати звання: педагог майбутнього.

Отже, магістерське дослідження не вичерпує всі аспекти означеної теми і може бути продовжено в напрямку оновлення та вдосконалення методик формування професійного іміджу майбутніх учителів початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ашиток Н. І. Культурологічний підхід до вивчення іміджу педагога : навч. посіб. Запоріжжя : Постметодика. – 2017. – № 2-3. – С. 3–6.
2. Балл Г. О. Особистість як індивідуальний модус культури і як інтегративна якість особи: навч. посіб. / за ред. Г. О. Балл, В. О. Медінцев: Горизонти освіти. – 2011. – № 3. – С. 7 – 14. 43
3. Болсун С.І., Чипиленко Н.Т. Інноваційний підхід до формування професійного іміджу : навч. посіб. Київ, 2011. С. 27-31.
4. Бондаренко, В. І. Професійний імідж майбутнього вчителя технологій: теорія і практика формування : монографія / В. І. Бондаренко ; Держ. вищ. навч. закл. «Донбас. держ. пед. ун-т». – Слов'янськ : Б. І. Маторіна, 2014. – 260 с. – Бібліогр.: с. 220–260
5. Borysenko N, Sydorenko N, Grytsenko I, Denysenko V, Yurina Y. Cross-cultural competence formation for future teachers in integration processes. Режим доступу: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.03.17>
6. Ващенко Г. Виховання волі і характеру. Мюнхен : Видавництво Спілки української молоді, 1957. – 270 с.
7. Ващенко Г. Виховний ідеал : підруч. Полтава : Полтав. вісн., 1994. – 190с.
8. Ващенко Г. Виховання любови до Батьківщини: навч. посіб. Дрогобич : Видавнича фірма “Відродження”, 1997. – С. 65-101.
9. Ващенко Г.Г. Загальні методи навчання. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / упоряд. О. О. Любар ; за ред. В.Г. Кременя. – Київ, 2003. – С. 478-493.
10. Волошко Л. Особистісно-професійний імідж майбутніх фахівців соціономічної сфери як наукова категорія професійної педагогіки/Л. Волошко//Молодь і ринок.- 2016.-№1.- с. 103-107.- Режим доступу: URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2016_1_2

11. Денисенко В.В. Оптимізація взаємин викладача і студента як чинник становлення особистості майбутнього педагога / В. В. Денисенко // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2015. - Вип. 67. - С. 332-337. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2015_67_62
12. Денисенко В.В. Використання засобів театральної педагогіки у творчому розвитку молодших школярів / Scientific forum: theory and practice of research: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the International Scientific and Theoretical Conference. – Т.2. - Valencia, Kingdom of Spain: European Scientific Platform, 2021. Режим доступу: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/13313/1/275-1007-PB.pdf#page=64>
13. Довга Т. Імідж особистості як необхідна умова професійного становлення педагога: навч. посіб. Київ: ЗНУ, 2010. 102с
14. Загорний М. П. Інформаційна компетентність педагогічних працівників ПТНЗ: діагностування та розвиток: метод. посіб. Донецьк, ІПО ІПП УМО НАПН України, 2011. – 104 с.
15. Ісаченко В. В. Формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх вчителів вищої школи: навч. посіб. Одеса, 2004. 215 с.
16. Ісаченко В. В. Формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх вчителів вищої школи : автореф. дис. пед. наук : Одеса, 2004. – 21 с.
17. Калюжний А. А. Психологія формування іміджу вчителя . К. : Наук. Думка, 2004. – 222 с.
18. Кононенко А. О. Психологічні складові індивідуального іміджу сучасного педагога: навч. посіб. Одеса, 2003. 120 с.
19. Ковальова О. О. Психологічні особливості формування основ професійного іміджу у майбутніх педагогів: навч. посіб. Одеса. 2007. 340 с.

20. Кононенко А. О. Психологічна характеристика індивідуального іміджу сучасного педагога : Наука і освіта: наук.-практ. журнал. – 2005. – № 5-6. – С. 76-78.
21. Klusmann, U., Kunter, M., Trautwein, U., Lüdtke, O., & Baumert, J. (2008). Teachers' occupational well-being and quality of instruction: The important role of self-regulatory patterns. *Journal of Educational Psychology*, 100(3), pp. 702–715. URL: <https://doi.org/10.1037/0022-0663.100.3.702>.
22. Лукашевич М. П. Соціальна робота в Україні : теоретико-методичні засади : навч. посібник / М. П. Лукашевич, І. І. Мигович, І. М. Пінчук. – К., 2001. – С. 106–108.
23. Медінцев, В. А. Діалогічне моделювання психологічних взаємодій: підруч. Харків: ЗНУ, 2005. – № 5. – С. 5-9.
24. Митцева О.С./Класифікація типів іміджу /НАУКОВИЙ ЧАСОПИС НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 63 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 250 с.
25. Національна рамка кваліфікації: додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011р. № 1341//Офіційний вісник України. – 2011. - № 101. – Ст. 3700
26. Невмержицька О. Виховний ідеал: еволюція та сучасне трактування / Олена Невмержицька. – Режим доступу: <http://ddpu.drohobych.net/pedagogics/arhiv/31/24.pdf>
27. Олійник А. Поняття й реальність процесу інноваційного розвитку освіти в Україні у контексті Болонських декларацій : посіб. Київ: Вища освіта України, № 1, 2007. – С. 42-49.
28. Освіта дорослих: енциклопедичний словник /за ред.. В.Г.Кременя, Ю.В.Ковбасюка; [упоряд.: Н.Г.Протасова, Ю.О.Молчанова, та ін.];

- НАПНУ, Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України [та ін.]. – К.: Основа, 2014.- 496с.
- 29.** Педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. – Вип.20 (1- 2016). – Ч.1. – Кам'янець-Подільський, 2016. – 364 с.
- 30.** Почепцов Г. Г. Имиджология: теория и практика / Г. Г. Почепцов. – Київ : Вид-во “Ваклер”, 2004. – 576 с.
- 31.** Прищак М. Д., Лесько О.Л., Психологія управління в організації : навч. посіб. [2-ге вид., перероб. і доп.]. Вінниця, 2016. -150 с.
- 32.** Савченко Наталія/ Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика: матеріали Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (м. Умань, 20 жовтня 2017 р.) / ред. кол.: Коберник О. М., Кравченко О. О., Бойченко В. В. – Умань : ВПЦ "Візаві", 2017. – 194 с.
- 33.** Сухолова М.А. Педагогічні умови формування сценічного іміджу вчителя вокалу у процесі професійної підготовки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктор – Професійна освіта (за спеціалізаціями). Мукачівський державний університет, м. Мукачево, 2020.
- 34.** Тонкіх І. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/2669/1/Tonkikh_InternetJournalism.pdf (дата звернення: 10.11.2022)
- 35.** Українська асоціація зі PR [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.uapr.com.ua.
- 36.** Чепіль М. Індивідуальність педагога та перспективи впровадження педагогічних технологій : навч. посіб. Ужгород : Вид-во ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2013. – Вип. 26. – С. 228 – 230.

ДОДАТКИ

Додаток А

Ключ до тесту «Ваш стиль спілкування»

Номери висловів	Відповіді		
	а	б	в
1.	1	2	3
2.	2	1	3
3.	3	2	1
4.	2	3	1
5.	3	2	1
6.	2	3	1
7.	2	1	3
8.	2	1	3
9.	3	2	1
10.	3	1	2
11.	1	2	3
12.	3	2	1
13.	1	3	2
14.	2	3	1
15.	1	3	2
16.	1	2	3
17.	1	3	2
18.	1	3	2
19.	2	1	3
20.	3	2	1

Додаток Б

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Рихлова Інна Геннадіївна

учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

18.11.2022р.

(дата)

(підпис)

– Інна Рихлова

(ім'я, прізвище)